

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

Vår dato Arkivkode
30.4.2008 007/2008

Vår saksbehandler:
Ivar Christiansen

Deres dato Deres ref

Uttalelse fra ITS Norge til Forslag til Nasjonal transportplan 2010-19

ITS Norge vil gjerne medvirke til en best mulig Stortingsmelding for Nasjonal transportplan og vil med dette gi en uttalelse til høringen av forslaget fra etatene.

ITS står for intelligente transportsystemer og tjenester. Det er operativ bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) til nye systemer eller for å utløse effektiv bruk av andre virkemidler. ITS Norge er en nettverksforening for industri, IKT, transport, forskning, rådgivning, organisasjoner og offentlig forvaltning innen alle transportformer. Vi har som målsetning å øke sikkerhet, forbedre effektivitet og fremkommelighet samt redusere miljøulempen fra transportsektoren. Samtidig arbeider vi for norske næringsinteresser på det raskt voksende markedet for ITS.

ITS Norge ønsker å bidra i samfunnsutviklingen i tråd med våre visjoner som er:

- Intelligente transportsystemer er et viktig transportpolitisk virkemiddel i Norge
- Vår transportsektor er kjent for avansert bruk av ITS og er den mest effektive og sikre i verden
- ITS er et viktig næringsområde for norske bedrifter og vår kompetanse er i front internasjonalt.
- Norge utmerker seg som ledende land innen ITS for alle transportformer og gir vesenlige bidrag til en tilsvarende europeisk utvikling

Dette er ideelle mål som vi mener har forankring og realisme som samfunns mål og som dermed burde være mer tydelig reflektert i NTP.

Vi synes forslaget møter utfordringene i norsk samferdsel på en god og oversiktlig måte og registrerer at ITS er gitt en begrenset, men positiv omtale. Det er behov for å utvide og konkretisere satsingen på ITS. Dette er nødvendig for å prioritere virkemidler som retter seg mot påvirkning av transportbehov, sikkerhet, miljø, effektiv drift og optimal utnyttelse av det samlede transportsystem. En moderne og klimariktig transportpolitikk krever etter vår mening like mye fokus på dette som på bygging og vedlikehold av fysisk infrastruktur. Vi trenger å ta i bruk et mangfold av virkemidler som gjennom en klar og langsiktig strategi sikres samvirkning mot oppnåelse av de overordnede målene. Vi trenger tettere samarbeid mellom transportetatene, bedre kapasitet på alle transportnett, kø-prising, bedre kollektivtrafikk, mer bruk av sykkel, mer gods på bane og sjø, større sikkerhet i alle transportformer og mer effektiv transportgjennomføring med betydelig lavere energibruk.

Konkretisering

I den grad det er gitt omtale av konkret bruk av ITS peker forslaget til NTP i stor grad på eksisterende eller allerede planlagte tiltak. Selv om underliggende handlingsprogrammer vil være mer konkrete, vil vi foreslå at stortingsmeldingen angir tydeligere mål for innføring av ITS i stor skala, med perspektiv både for 4 og 10 år.

Transportetatene og Avinor bør utfordres til rask utredning av grunnlag for en slik målsetting. Mye av dette foreligger trolig allerede i etatene, men må prioriteres høyere gjennom mål i NTP. Kapitlet om sammenhengende nasjonalt transportnett lister opp et utvalg av planlagte systemer som eksempler på bruk av ITS (teknologi). Med få unntak er ikke dette fulgt opp med mål som angir (målbare) mengder. Tiltaket må beskrives med størrelsesorden av volum, dekningsområde, antall, kostnadsramme osv., ellers kan de oppfylles i en hvilken som helst skala. For stimulere til samtidig innsats av flere virkemidler bør også angis mål for andre viktige parametre, slik som transportmiddel-fordeling, sikkerhet og energibruk.

I kommende NTP-periode er det avgjørende å bygge et solid grunnlag for å kunne ta i bruk ITS på en samordnet og bærekraftig måte slik at effektene blir positive og gir måloppnåelse. Sammen med tilgjengelige kommunikasjons- og posisjoneringssystemer vil dette utgjøre en egen digital infrastruktur for ITS som i stor grad bør være et offentlig ansvar å legge til rette. Følgende stikkord beskriver det vi i første rekke mener er viktig.

1. Datagrunnlag med kvalitet og tilgjengelighet

Data som offentlige infrastruktureiere forvalter eller samler inn og som er etterspurt som inngangsdata for ITS må gjøres tilgjengelig og sikres kvalitet på innhold og oppdatering. Slike data bør i prinsipp være mulig å benytte kostnadsfritt. Det samme gjelder kartdatabaser. Til gjengjeld bør det reguleres krav om avgivelse av data fra brukerne for å utvide og effektivisere datafangsten. Dette er en ny kunnskapskilde. Offentlige databaser med statisk og dynamisk informasjon er et viktig element for forretningsutvikling av nye tjenester som kan gi smartere transportløsninger. Konkrete mål må settes.

2. Rammeverk for samordning og informasjonsflyt

Samvirke mellom ulike IKT-systemer og transportkjeder vil gi større effekt og bedre kvalitet som muliggjør kontinuitet på tvers av administrative grenser. Konkurranssevne for intermodale transporttjenester dør til dør forutsetter effektiv informasjonsutveksling. Kollektivtrafikkens konkurransevne er avhengig av gode informasjons- og betalingstjenester. Dette stiller krav til bruk av åpne, internasjonale standarder for informasjonsflyt. Det må kombineres med offisielle rammeverk og et regelverk som sørger for etterlevelse og bruk. ARKTRANS er et slikt rammeverk som bør gis et løft i kommende periode. Det samme er holdeplassregister og en åpen informasjonsportal for godstransport. Her vil konkrete mål bringe utviklingen videre og motvirke en utbredt favorisering av proprietære løsninger med liten evne til gjenbruk av informasjon.

3. Langsiktig strategi for organisering og innføring

Samvirkende ITS, vellykket innføring og pålitelig drift krever organisering og forretningsmodeller hvor det ofte er behov for ny fordeling av roller og ansvar mellom offentlig og privat sektor. Det er viktig at man juridisk legger til rette for fleksible løsninger med evne til tilpasning og effektivt samarbeid. Det er nødvendig å satse på innføring av ITS etter en klar strategi med lang gyldighet. Dette er nødvendig for å sikre at systemer og tjenester kan virke sammen, komplettere hverandre og gi synergi. Det er i særlig grad den samlede effekten av flere ITS-tiltak som virker sammen og forsterker hverandre som er transportpolitisk interessant. Et aktuelt eksempel er AutoPASS; et avansert system og en elektronisk infrastruktur som dekker 60% av vognparken i landet. Det må legges til rette for at denne infrastrukturen kan utnyttes til andre ITS-tjenester enn bombetaling. I dag er det i stedet lagt hindringer i veien for dette, noe som rammer pågående prosjekter og hemmer videre utvikling.

Bredt nasjonalt samarbeid

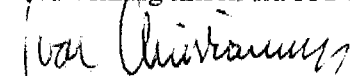
Vi trenger et samarbeidsapparat til å virkeliggjøre planer, utvikle ny kunnskap og ta ut gevinstpotensialet. NTP må stimulere til allianser mellom offentlig og privat sektor for felles satsing på innføring av ITS. Ekspertisen hos næringslivet må utnyttes maksimalt. En viktig mekanisme er store pilotprosjekter som demonstrerer nytte, gir signaleffekt og samtidig er utstillingsvindu for norsk ekspertise. Kommersielle utviklere og leverandører av ITS trenger et utfordrende hjemmemarked. Satsing på ITS kan gi arbeidsplasser og miljøriktige eksportvarer på et marked i enorm vekst. Dette kan norske innbyggere, bedrifter og miljøet tjene stort på. Også her bør det trekkes opp målsettinger som er konkrete og som plasserer offentlig administrativt ansvar.

Forskning og utvikling

Det er fortsatt et stort kunnskapsbehov når det gjelder virkning og effekt av bred innføring av ITS. Det er også behov for å videreutvikle teknologi, systemer og prøve ut nye løsninger i mindre skala. I forslaget til NTP, særlig i siste avsnitt i sammendraget, kan man få inntrykk av at betydelig FoU-innsats er en avgjørende forutsetning før det kan komme på tale med innføring. Dette er etter vår mening ikke tilfelle. På tross av et visst forskningsbehov har vi teknologi og kunnskap tilgjengelig for å kunne satse på innføring av ITS på bred front, i særlig grad i og rundt de store byene, hvor problemer og etterspørsel etter både positive og restriktive tiltak er til stede. Offensiv satsing på ITS vil nødvendigvis innebære en viss risiko i forhold til kostnad og endelig resultat, slik som for andre virkemidler og dette vil kunne avdekkes med konsekvensutredning.

ITS Norge er i seg selv et omfattende og nøytralt nettverk som besitter høy kompetanse. Vi har et stort internasjonalt nettverk med gode forbindelser til land, byer og prosjekter hvor vi kan innhente ytterligere kunnskap. Vi vil gjerne bistå departementet i det videre arbeid med Stortingsmeldingen for NTP og inviterer herved til direkte kontakt.

Med vennlig hilsen fra ITS Norge

Ivar Christiansen
Daglig leder